

Tilburg University

Review of the books *Het systeem van het Nederlandse privaatrecht (8e herz. dr.)*, A. Pitlo, 1988, 9060005805 en *Het systeem van het Nederlandse privaatrecht*

Vranken, J.B.M.

Published in:

WPNR: Weekblad voor privaatrecht, notariaat en registratie

Publication date:

1989

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Vranken, J. B. M. (1989). Review of the books *Het systeem van het Nederlandse privaatrecht (8e herz. dr.)*, A. Pitlo, 1988, 9060005805 en *Het systeem van het Nederlandse privaatrecht: Naar het Nieuwe Burgerlijk Wetboek (9e dr.)*, A. Pitlo, 1988, 9060003861. *WPNR: Weekblad voor privaatrecht, notariaat en registratie*, 120(5921), 383-384.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

BOEKAANKONDIGING

Mr. A. Pitlo, Het Systeem van het Nederlandse Privaatrecht, 8e herziene druk, 1988, bewerkt door mr. P.H.M. Gerver m.m.v. mr. T.R. Hidma, XX + 596 blzz. Prijs f95,-. ISBN 9060005805.

Mr. A. Pitlo, Het Systeem van het Nederlandse Privaatrecht naar het Nieuwe Burgerlijke Wetboek, 9e druk, 1988, bewerkt door mr. P.H.M. Gerver, mr. H. Sorgdrager, mr. R.H. Stutterheim en m.m.v. mr. T.R. Hidma, XX + 486 blzz. Prijs f89,50. ISBN 9060003861.

De thans verschenen herziene 8e druk van Pitlo's Systeem naar huidig recht is een op enkele onderdelen bijgewerkte versie van de in 1981 verschenen 8e druk. Gewijzigd is in het Algemeen Deel Hoofdstuk I over het rechtssubject (blz. 91-129) en Hoofdstuk VI over het bewijs (blz. 267-295). Dit laatste hoofdstuk is van de hand van Hidma. Voor het overige is slechts hier en daar een zin veranderd of een verwijzing naar een arrest toegevoegd. Uit het voorwoord blijkt duidelijk dat de herziening alleen maar ter hand is genomen, omdat de invoering van de boeken 3, 5 en 6 c.a. NBW langer op zich heeft laten wachten dan eertijds verwacht werd. De keuze tussen een ongewijzigde tweede oplage, waarbij bepaalde verouderde passages op de koop toe zouden moeten worden genomen, en een algehele herziening, die meer tijd en moeite zou kosten dan wellicht in het zicht van het Nieuwe BW gerechtvaardigd zou zijn, is elegant opgelost door de bestaande 8e druk met enige aanpassingen te handhaven en de nieuwe 9e druk te enten op het Nieuwe BW.

Het uitstel tot omstreeks 1992 van invoering van het centrale deel vermogensrecht Nieuw BW, heeft niet alleen nadelen. Anders dan het geval zou zijn geweest bij invoering in 1984 of 1986, beschikken wij in 1992 over uitstekende inleidende en verdiepende commenta-

ren op het nieuwe recht: de bestaande hand- en studieboeken zijn thans reeds bijna alle (mede) afgestemd op het Nieuwe BW, er zijn nieuwe inleidingen en commentaren verschenen, de rechtspraak anticipeert op het Nieuwe BW, terwijl voorts in conclusies van het OM voor de Hoge Raad, in noten en artikelen thans vrijwel steevast huidig en nieuw recht naast elkaar worden gesteld. Het voordeel van dit alles is dat de praktijkjurist, die zijn rechtspraak en literatuur redelijk bijhoudt, op een betrekkelijk soepele manier vertrouwd kan raken met delen van het nieuwe recht. Systematische kennis verwerft hij op die manier niet — daarvoor zal hij toch achter zijn bureau moeten gaan zitten en/of cursussen gaan volgen —, maar wat hij zal bespeuren is dat de continuïteit van huidig en nieuw vermogensrecht groter is dan als beeld uit de literatuur van met name eind jaren zeventig, eerste helft jaren tachtig naar voren is gekomen. In het begin lag — en dat is maar al te begrijpelijk — de nadruk vooral op de veranderingen en vernieuwingen. Pas bij het dieper doordringen van de materie blijkt dat de veranderingen en vernieuwingen moeten worden ingebed in een grondstructuur die wezenlijk niet afwijkt van wat als vrucht van een historische ontwikkeling van tweeduizend jaar al sinds jaar en dag aan aanstaande juristen is en wordt onderwezen. Anders gezegd: hoe meer wij weten (men weet) van het nieuwe vermogensrecht, hoe gemakkelijker het wordt dit te integreren in het bestaande bestand aan kennis en ervaring. Ik meen voorts dat in de literatuur een zodanig kennisniveau omtrent de boeken 3, 5 en 6 Nieuw BW is en in ieder geval in 1992 zal zijn bereikt, dat de vrees van met name Pitlo, dat na invoering van het Nieuwe BW de dogmatiek tientallen jaren achteruit zal worden geworpen, niet meer zo zwaar hoeft te wegen als het geval zou zijn geweest bij invoering in 1984 of 1986 (waarop Pitlo, toen hij de opmerking maakte, het oog had).

De belangrijkste wijzigingen in de 9e druk van Pitlo's Systeem betreffen de aanpassing aan het nieuwe vermogensrecht van de boeken 3, 5 en 6 NBW. Het gaat vooral om de Hoofdstukken IX — XIII (blz. 283-427). In kort bestek wordt een overzicht gegeven van de hoofdlijnen van het nieuwe recht. De niet in het Nieuwe BW ingevoerde lezer kan er snel in thuisraken, mede ook omdat de indeling in hoofdstukken en paragrafen zoveel mogelijk dezelfde is als in de 8e druk, wat het gevoel van continuïteit versterkt. Uiteraard is de diepgang beperkt. Specifieke informatie is er niet in te vinden, maar dat is ook de opzet niet. De opzet is een systematische inleiding in het gehele materiële privaatrecht, dit wil zeggen in het familie-, rechtspersonen-, vermogens- en erfrecht, alsmede in het bewijsrecht dat sinds 1 april 1988 naar Burgerlijke Rechtsvordering is verplaatst. De inleiding in de bijzondere onderdelen van het privaatrecht wordt voorafgegaan door uiteenzettingen over wat men wel het algemeen deel van het burgerlijk recht noemt en, in navolging van het Westduitse BGB, ook in het Nieuwe BW bijna in een apart boek was opgenomen, voorafgaande aan boek 1: rechtssubjecten, rechtsobjecten, subjectieve rechten, rechtsfeiten en rechtshandelingen, met inbegrip van vertegenwoordiging, nietigheden en vernietigbaarheden.

Een dergelijke opzet betreffende een zo breed rechtsgebied, noopt natuurlijk tot rigoreuze beperkingen. Men kan niet verwachten in Pitlo's Systeem de laatste ontwikkelingen of de meest recente rechtspraak aan te treffen. Over de keuze die de bewerkers telkenmale hebben moeten maken, kan men van mening verschillen, maar het heeft weinig zin — en is ook niet terecht, denk ik — de bewerkers daarop in detail aan te spreken. In het kader van deze aankondiging beperk ik mij tot een paar algemene punten. Ik heb mij afgevraagd waarom de bewerkers het nodig hebben geoordeeld als meest recente uitspraak een arrest

van de Hoge Raad uit 1981 te vermelden. Zeker op het terrein van het familierecht is na 1981 alleen al in de rechtspraak zoveel gebeurd dat men het gevaar loopt de lezer een verkeerd beeld te schetsen wanneer men er niet op ingaat. Ook uitspraken op het terrein van het vermogensrecht, waarop de Hoge Raad heeft geanticipeerd, worden niet vermeld, terwijl ze toch van groot belang zijn voor de betekenis en het toepassingsgebied van het nieuwe recht. Nu kan men de merkwaardigheid constateren dat een arrest als HR 3 april 1987, NJ 1988, 276 (Van der Meer/Verploegh) inzake de reële executie van levering van een onroerend goed, wel in de herziene 8e druk wordt vermeld, maar niet in de nieuwe 9e druk.

Een volgende, algemene opmerking is dat het rechtspersonenrecht er bijzonder bekaaid afkomt: nauwelijks 10 bladzijden, evenveel als aan het bezit bijvoorbeeld. Dat is voor een zo belangrijk geworden rechtsgebied relatief te wei-

nig. Degenen die de passages op blz. 273-292 heeft gelezen, ook samen met de algemene beschouwingen op blz. 105-121, heeft naar mijn mening nauwelijks een idee van het rechtspersonenrecht en al helemaal niet van zijn maatschappelijke functie en betekenis. Het woord Europese Richtlijnen ontmoet hij nergens. Wetgeving wordt niet genoemd. Dat gebeurt evenmin bij het familierecht. Op terreinen van het organisatierecht, waartoe het familierecht en het rechtspersonenrecht beide behoren, is de wetgever in het algemeen veel actiever dan bijvoorbeeld in het algemene vermogensrecht. Ik denk dat er om die reden veel voor te zeggen is er in een inleidend boek enige aandacht aan te schenken, niet in details, maar bijvoorbeeld in het kader van de maatschappelijke ontwikkelingen op die terreinen en de taak van de wetgever (het recht) dienaangaande of in het kader van toezicht en controle. Ook bij de uiteenzetting van het stelsel in Nederland van

gepubliceerde rechtsfeiten en van de daarmee samenhangende derdenbescherming (blz. 203-211) mis ik een verwijzing naar relevante wetgeving, in dat geval naar de Kadasterwet, die veel en belangrijke verbeteringen inhoudt. Tenslotte meen ik dat ook de Overgangswet Nieuw BW niet onvermeld had mogen blijven.

Deze paar punten van kritiek doen er niet aan af dat ik de bewerking van Pitlo's *Systeem van het Nieuwe BW* geslaagd acht. Het boek is door zijn opzet meer beschrijvend dan problematiserend, maar de bewerkers tonen zich betrouwbare gidsen. De stijl van Pitlo is ook in de geschreven passages goed bewaard gebleven. Helaas heeft Pitlo de voltooiing van de 9e druk niet meer mogen meemaken, anders had hij op de hem bekende wijze in het voorwoord van zijn genoegen kunnen laten blijken.

Prof. mr. J.B.M. Vranken